O‘QUV JARAYONIDA MILLIY QADRIYAT VA AN’ANALARDAN FOYDALANISH YO‘LLARI

Tozagul Saipova Risboy qizi
Toshkent iqtisodiyot va pedagogika *universiteti,*
Pedagogika fakulteti, “Pedagogika, psixologiya va boshlang‘ich ta’lim” kafedrasi o‘qituvchi,
Ergasheva Ra’no Yergeshbayevna
Pedagogika fakulteti, “Pedagogika va psixologiya” yo‘nalishi PEP-S 22/2 guruh talabasi

Annotatsiya. *Mazkur maqolada o‘quv jarayonida milliy qadriyat va an’analardan foydalanishning pedagogik ahamiyati, ularni ta’lim jarayoniga integratsiya qilishning samarali usullari hamda yosh avlodning ma’naviy-axloqiy kamolotini shakllantirishdagi o‘rni yoritilgan. Shuningdek, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, badiiy adabiyot, xalq og‘zaki ijodi hamda oila va ta’lim muassasalari hamkorligining milliy qadriyatlarni singdirishdagi roli tahlil qilingan.*

Kalit so‘zlar: *milliy qadriyatlar, milliy an’analar, ta’lim, tarbiya, o‘quv jarayoni, interfaol metodlar, ma’naviyat, vatanparvarlik, oila, pedagogika.*

Аннотация. *В данной статье раскрывается педагогическое значение использования национальных ценностей и традиций в образовательном процессе, рассматриваются эффективные способы их интеграции в систему образования, а также их роль в формировании духовно-нравственного развития молодого поколения. Кроме того, проанализирована роль интерактивных методов обучения, информационно-коммуникационных технологий, художественной литературы, устного народного творчества, а также сотрудничества семьи и образовательных учреждений в формировании у обучающихся национальных ценностей.*

Ключевые слова: *национальные ценности, национальные традиции, образование, воспитание, образовательный процесс, интерактивные методы, духовность, патриотизм, семья, педагогика.*

Abstract. *This article examines the pedagogical significance of using national values and traditions in the educational process, effective approaches to their integration into education, and their role in fostering the spiritual and moral development of the younger generation. It also analyzes the contribution of interactive teaching methods, information and communication technologies, literature, folklore, and cooperation between families and educational institutions to promoting national values among learners.*

Keywords: *national values, national traditions, education, upbringing, educational process, interactive methods, spirituality, patriotism, family, pedagogy.*

Bugungi globallashuv sharoitida yosh avlodni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash ta’lim tizimining ustuvor vazifalaridan biridir. Har bir xalqning tarixi, madaniyati, urf-odatlari va an’analari uning ma’naviy boyligini tashkil etadi. Ushbu boylikni ta’lim jarayonida samarali qo‘llash o‘quvchilarning milliy o‘zligini anglashiga, ma’naviy yetuk shaxs bo‘lib shakllanishiga hamda Vatanga muhabbat tuyg‘usini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Milliy qadriyatlar ta’lim-tarbiya jarayonining ajralmas tarkibiy qismi hisoblanadi. Ular yoshlarning axloqiy, estetik va ma’naviy rivojlanishida muhim omil bo‘lib xizmat qiladi. O‘quv mashg‘ulotlarida milliy qadriyatlarni qo‘llash orqali o‘quvchilarda milliy g‘urur, tarixiy xotira va fuqarolik mas’uliyati shakllanadi.

Milliy qadriyatlarni o‘quv jarayoniga integratsiya qilishning samarali yo‘llaridan biri fanlararo yondashuvni qo‘llashdir. Tarix, adabiyot, ona tili, san’at fanlari bilan bir qatorda matematika, fizika, kimyo va biologiya fanlarida ham buyuk ajdodlarimizning ilm-fan rivojiga qo‘shgan hissasi haqida ma’lumotlar berilishi o‘quvchilarning milliy merosga bo‘lgan qiziqishini oshiradi.

Interfaol ta’lim metodlari milliy qadriyatlarni o‘zlashtirish samaradorligini oshiradi. Rolli o‘yinlar, bahs-munozaralar, loyiha ishlari, klaster, "Aqliy hujum", "Keys-stadi" va guruhli ishlash metodlari orqali o‘quvchilar milliy qadriyatlarning mazmunini nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham anglaydilar.

Xalq og‘zaki ijodi va badiiy adabiyot milliy tarbiyaning muhim vositasidir. Ertaklar, dostonlar, maqollar, rivoyatlar hamda Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur, Abdulla Qodiriy, Cho‘lpon va boshqa adiblarning asarlari orqali o‘quvchilarda insonparvarlik, halollik, vatanparvarlik, mehnatsevarlik va bag‘rikenglik kabi fazilatlar rivojlantiriladi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish milliy qadriyatlarni zamonaviy usullarda targ‘ib qilish imkonini beradi. Elektron darsliklar, multimedia taqdimotlari, virtual ekskursiyalar, hujjatli filmlar va onlayn platformalar o‘quvchilarning milliy meros haqidagi bilimlarini boyitadi hamda darslarning samaradorligini oshiradi.

Ta’lim muassasalari va oilaning hamkorligi milliy qadriyatlarni singdirishda muhim omil hisoblanadi. Ota-onalar farzandlariga oilaviy an’analar, urf-odatlar va milliy qadriyatlarni amaliy hayotda namuna orqali o‘rgatishlari lozim. Maktab va ota-onalar hamkorligida tashkil etiladigan ma’naviy-ma’rifiy tadbirlar ushbu jarayonning samaradorligini yanada oshiradi.

Shuningdek, milliy liboslar kuni, xalq o‘yinlari festivallari, hunarmandchilik ko‘rgazmalari, muzey va tarixiy obidalarga ekskursiyalar o‘quvchilarning milliy

madaniyat bilan yaqindan tanishishiga xizmat qiladi. Bunday tadbirlar nazariy bilimlarni amaliy tajriba bilan boyitadi.

Globallashuv sharoitida milliy qadriyatlarni asrab-avaylash va yoshlar ongiga singdirish yanada dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Shu bois ta’lim tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalarni milliy tarbiya elementlari bilan uyg‘unlashtirish zarur. Bu esa yoshlarning milliy o‘zligini anglashiga, umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalanishiga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, o‘quv jarayonida milliy qadriyat va an’analardan foydalanish yosh avlodni ma’naviy barkamol, vatanparvar va mas’uliyatli shaxs etib tarbiyalashning muhim omilidir. Milliy qadriyatlarni ta’lim mazmuniga tizimli ravishda integratsiya qilish, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanish, oila hamda ta’lim muassasalari hamkorligini mustahkamlash ushbu jarayon samaradorligini oshiradi. Natijada o‘z tarixini, madaniyatini va milliy merosini qadrlaydigan, jamiyat taraqqiyotiga munosib hissa qo‘sha oladigan barkamol avlod voyaga yetadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2023.
2. O‘zbekiston Respublikasining "Ta’lim to‘g‘risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
3. Mirziyoyev Sh.M. **Yangi O‘zbekiston strategiyasi.** – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
4. Karimov I.A. **Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch.** – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
5. Nosirova D. **Maktabgacha ta’limda milliy tarbiya.** – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.
6. Raximov I. **O‘zbek xalq ertaklari va ularning tarbiyaviy roli.** – Toshkent: Ma’naviyat, 2015.
7. Jalolov U. **O‘zbek xalqining madaniy merosi.** – Toshkent: O‘zbekiston, 2019.
8. Matyoqubov A. **Milliy g‘oya va ta’lim.** – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2016.
9. Rahmonov S. **Mahalla – milliy tarbiyaning asosi.** – Buxoro: BuxDU nashriyoti, 2020.
10. Xolmirzayev B. **Jamiyat va milliy qadriyatlar.** – Toshkent: O‘zbekiston, 2022.
11. Saipova Tozagul Risboy qizi ZAMONAVIY TA’LIM JARAYONIDA BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARIDA AKSIOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART SHAROITLARI Respublika jurnal “XALQ TA’LIMI” ilmiy-metodik jurnali. 2026. № 2/1. www.pubedu.uz
12. Saipova Tozagul Risboy qizi, Toshtemirova Mohinabonu Muzaffar qizi AKSIOLOGIK MADANIYATNI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TA’LIM MUHITI VA MEDIATA’LIMNING O‘RNI «Zamonaviy pedagogikaning dolzarb masalalari» mavzusida tashkil etilgan respublika ilmiy-amaliy anjumani 2026-yil 23-

24 aprel https://drive.google.com/file/d/1Zes86uGEmAmLMSU64QgHZNg6-oN0loaw/view

13. Saipova Tozagul Risboy qizi, Nishonova Go‘zal Baxtiyor qizi BOSHLANG‘ICH TA’LIMDA O‘QUVCHILARDA VATANPARVARLIK TUYG‘USINI SHAKLLANTIRISH «Zamonaviy pedagogikaning dolzarb masalalari» mavzusida tashkil etilgan respublika ilmiy-amaliy anjumani 2026-yil 23-24 aprel https://drive.google.com/file/d/1Zes86uGEmAmLMSU64QgHZNg6-oN0loaw/view

14. Saipova Tozagul Risboy qizi, Sultonova Ruxshona Sodiq qizi GLOBALLASHUV SHAROITIDA BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARINI MILLIY AN’ANALAR ASOSIDA TARBIYALASHNING PEDAGOGIK ASOSLARI «Zamonaviy pedagogikaning dolzarb masalalari» mavzusida tashkil etilgan respublika ilmiy-amaliy anjumani 2026-yil 23-24 aprel https://drive.google.com/file/d/1Zes86uGEmAmLMSU64QgHZNg6 oN0loaw/view

15. Saipova Tozagul Risboy qizi ZAMONAVIY SOTSIOMADANIY VAZIYATDA BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARINI AKSIOLOGIK TARBIYALASHNING O‘RNI VA AHAMIYATI МОСКОВСКИЙ ГОРОДСКОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ XXI ВЕКА Материалы международной научно-практической конференции (10.06.2026) Москва. 235-239 с

